

מצותי הפר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה", ואז"ל¹⁷² כתיב: „מצותי ולא מצותיו, איוו וזו היא מצוה שניתנה יחידה הוי אומר זו מילה. והרמ"ה ורבי יונה ז"ל פירשו: המושך ערלתו כדי לכסות העטרה ונראה כערל¹⁷³.

והמלבין פני חברו ברבים. כתב ה"ר ישראל ז"ל: המבייש לחבירו נקרא מלבין, שבשעת הבושה מתקרר הלב והטבע מושך כל דם הגוף ללב לחממו, ומתלבנים הפנים לאפיסת הדם מהם, והוא אמרם ז"ל¹⁷⁴: תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק: כל המלבין פני חברו ברבים כאלו שופך דמים, א"ל: שפיר קאמרת, דאזיל סומקא ואתי חיורא. לכן ראוי לכל אדם להתרחק מחטא זה. ואמרו ז"ל: אי זו היא קשה, של: „הצאן ובקר ישחט להם"¹⁷⁵, או של: „שמעו נא המורים"¹⁷⁶, אלא לפי שאמר זה בצינעה לא נענש עליה. אלא צריך להוכיחו בינו לבן עצמו פעם ופעמים ושלש עד שיקבל תוכחתו, ואם אינו רוצה לקבלם ידום. וכבר אמרו¹⁷⁷: כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע. ואמרו¹⁷⁸: למה נענש ירבעם מפני שהוכיח את שלמה ברבים שנאמר¹⁷⁹: „וזה הדבר אשר הרים יד במלך", ואמרו¹⁸⁰: שלשה יורדין לגיהנם ואינן עולין המלבין פני חברו ברבים. ואמר רב חסדא: גוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים, מגלן מתמר דכתיב¹⁸¹: „היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר". ואמרו: כי אתא רב דימי אמר ליה אביי: במערבא במאי זהירי, א"ל: באחורי אנפי ע"כ.

ורשב"ם ז"ל גורס: והמאדים פני חברו ברבים, שמבייש פניו ברבים עד שפניו מאדימין¹⁸², וכן מצאתי בשיתא סדרי משנה שלי שכתב מבחוח והמאדים וכו'. ומ"מ לשון: דאזיל סומקא ואתי חיורא, אינו מתיישב לפי גרסא זו, שמשמע שפניו מתלבנים כשמתבייש, ועוד כי הטבע מורה על גרסת הספרים, כי בעת הבושת מתלבנים הפנים כנ"ל.

והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה. כגון מנשה בן יחזקיהו שהיה אומר¹⁸³: לא נאמר על פי רוח הקודש: „וילך ראובן"^{183*}, ותמנע היתה פילגש"^{183**},

172. עי' סנהדרין שם, ובפי' רבינו בחיי למשנה זו.

173. עי' ירושלמי פאה פ"א ה"א, ותוס' יבמות עב, א, ד"ה: ומדבריהם.

174. ב"מ נח, ב. 175. במדבר יא, כב. 176. שם כ, י.

177. יבמות סה, ב. 178. סנהדרין קא, ב. 179. מ"א יא, כו.

180. ב"מ נ, ב; נט, א. ועי' תוס' ד"ה דאזיל.

181. בראשית לח, כה.

182. עי' פי' מחזור ויטרי ור"י נחמיאש למשנה זו.

183. סנהדרין צט, ב. 183*. בראשית ל, יד. 183**. שם, לו, יב.